

1V Opiniepanel *Rapport*

Onderzoek: Vertrek Omtzigt uit CDA

14-6-2021

Auteur: Petra Klapwijk

Samenvatting

Helpt CDA-kiezers overweegt nu stem op Omtzigt, vertrouwen in Hoekstra gekelderde

CDA-kiezers reageren begripvol maar teleurgesteld op het vertrek van Pieter Omtzigt. Het schaadt het vertrouwen in Hoekstra en lijkt te zorgen voor een leegloop bij kiezers. De leden van het CDA blijven de partij wel voornamelijk trouw.

Dat blijkt uit onderzoek van EenVandaag onder ruim 2.600 CDA-kiezers en 500 CDA-leden uit het Opiniepanel nadat Omtzigt zaterdag zijn lidmaatschap opzegde. Het lekken van zijn vernietigende rapport eerder was de druppel voor het al overspannen Kamerlid. Een overgrote meerderheid van de CDA-kiezers (80 procent) reageert in het onderzoek begripvol op zijn keuze.

Te weinig gedaan om Omtzigt te houden

'Niet gehoord', 'gesaboteerd' en 'tegengewerkt'. Veel kiezers spreken schande over de manier waarop de partij met Omtzigt is omgesprongen sinds de allesbepalende 'functie elders'-memo. Een grote meerderheid van de CDA-kiezers (70 procent) vindt dat er door de partijtop onvoldoende is gedaan om Omtzigt binnenboord te houden.

"Als je oververmoeid thuis zit van je uitstekende werk in de afgelopen jaren mag je toch verwachten dat je partij je beschermt? Niet dus", schrijft een CDA-kiezer in het onderzoek. De meeste kiezers (60 procent) denken dan ook dat het beter is voor Omtzigt dat hij zijn eigen weg gaat.

CDA verdeeld of verdampt

Maar voor de partij is het vertrek van Omtzigt een grote aderlating, vinden kiezers. Slechts 18 procent noemt het goed voor het CDA dat hij is opgestapt. Kiezers voorzien twee pijnlijke scenario's: het CDA blijft ernstig verdeeld zoals de afgelopen maanden óf er volgt een grote leegloop van CDA-politici, -kiezers en -leden die achter Omtzigt staan.

"Het CDA wilde Omtzigt maar niet horen, nu gaan ze het zeker voelen. Ik ga in ieder geval waar Omtzigt gaat", schrijft een teleurgestelde CDA-kiezer. En deze kiezer is duidelijk niet de enige. Ruim de helft van de CDA-kiezers van maart (53 procent) zou een stem op Omtzigt overwegen. Maar ook bij andere kiezers, vooral die van protestpartijen als de SP, PVV en FVD, is er animo voor een nieuwe partij van Omtzigt. Opvallend is dat Omtzigt weinig potentie heeft bij VVD-kiezers.

Vertrouwen Hoekstra onderuit

Het vertrek van Omtzigt zet ook de positie van CDA-leider Hoekstra verder onder druk. Precies een half jaar geleden had 96 procent van de CDA-kiezers nog vertrouwen in hem. Een maand geleden daalde dat cijfer naar 70 procent, al een flink contrast met de vertrouwenscijfers van andere partijleiders die meestal meer dan 90 procent van hun kiezers achter zich heeft staan. Nu, na het opstappen van Omtzigt, staat een kritieke 51 procent van de CDA-kiezers nog achter Hoekstra als partijleider.

Kiezers zagen de afgelopen maanden iemand die naar buiten toe achter Omtzigt leek te staan, maar achter de schermen vooral bezig was met een nieuwe kabinetsdeelname van het CDA. "Hoekstra zat met zijn hoofd al in Rutte IV. Binnen het CDA is blijkbaar alleen plek voor kille, zakelijke politici als hijzelf."

Doorpraten in de formatie

Ook zonder Omtzigt in het CDA is het de vraag waar Hoekstra goed aan doet in de formatie, blijkt uit het onderzoek. De meeste CDA-kiezers (55 procent) vinden dat Hoekstra, ondanks het tumult rond de partij sinds het begin van de formatie, door moet praten met andere partijen over kabinetsdeelname.

Slechts een kwart van de CDA-kiezers (22 procent) denkt dat het vertrek van Omtzigt de formatie makkelijker maakt. De grootste groep (47 procent) voorziet dat het de gesprekken alleen maar bemoeilijkt.

Samenvatting

Helpt CDA-leden ziet ook schuld voor de breuk bij Omtzigt

CDA-leden: ook Omtzigt schuldig aan breuk

EenVandaag ondervroeg ook ruim 500 leden van het CDA over het vertrek van Omtzigt. De stemming in die groep is duidelijk anders dan bij kiezers van de partij. Zo heeft slechts de helft begrip voor het opstappen van Omtzigt en vindt een even grote groep dat ook hij meer had kunnen doen om deze breuk te voorkomen.

Verder houdt driekwart van de leden vertrouwen in CDA-leider Hoekstra en vinden zij in grote meerderheid dat het CDA de formatiegesprekken moet doorzetten. "We zijn een bestuurderspartij met capabele mensen. En beter in regeren dan in oppositie voeren. Het belang van het land is groter dan de problemen binnen het CDA", zegt een lid. De meeste leden blijven dan ook bij hun partij, ondanks de pijnlijke gebeurtenissen in de afgelopen maanden. Want over één ding zijn ze het volstrekt eens met kiezers: deze kwestie kende vooral verliezers.

Vragenlijst en uitslagen

Begrip voor beslissing Omtzigt

Aan het onderzoek deden 26.201 leden van het Opiniepanel mee, waarvan 2.630 kiezers die bij de laatste Tweede Kamerverkiezingen op het CDA hebben gestemd.

Ook vulden 528 leden van het CDA het onderzoek in, zij worden bij een selectie van de uitslagen apart vermeld.

Tweede Kamerlid Pieter Omtzigt heeft zaterdag zijn lidmaatschap van het CDA opgezegd. Hij gaat verder als onafhankelijk Kamerlid. Er was al langer frictie tussen hem het CDA.

De aanleiding voor zijn vertrek is een uitgelekte interne notitie voor de partijcommissie die de verkiezingsnederlaag van het CDA onderzoekt. Hierin beschrijft Omtzigt dat hij zich soms onveilig heeft gevoeld en achter zijn rug is uitgescholden. Ook uit hij kritiek op de gang van zaken rond de lijsttrekkersverkiezing. Omtzigt maakte zich jarenlang sterk voor de slachtoffers van de toeslagenaffaire. Hij zit al enige tijd overspannen thuis.

Hoe kijk jij aan tegen het vertrek van Omtzigt bij het CDA en wat heeft dit volgens jou voor consequenties voor de partij en de formatie?

Heb je begrip voor de beslissing van Pieter Omtzigt om zijn CDA-lidmaatschap op te zeggen en als zelfstandig Kamerlid verder te gaan?

	Allen	CDA-kiezers
Veel begrip	73%	56%
Redelijk wat begrip	15%	24%
Niet zo veel begrip	6%	13%
Geen begrip	4%	6%
Weet niet/ geen mening	2%	1%

'Ik had liever gezien dat Omtzigt CDA-Kamerlid was gebleven.'

	Allen	CDA-kiezers
Eens	26%	57%
Oneens	58%	31%
Weet niet/ geen mening	16%	12%

'Het is goed voor Pieter Omtzigt dat hij uit het CDA is gestapt en als zelfstandig Kamerlid verder gaat.'

	Allen	CDA-kiezers
Eens	77%	60%
Oneens	14%	28%
Weet niet/ geen mening	9%	12%

'Het is goed voor het CDA dat Omtzigt uit het CDA is gestapt en als zelfstandig Kamerlid verder gaat.'

	Allen	CDA-kiezers
Eens	21%	18%
Oneens	69%	74%
Weet niet/ geen mening	10%	8%

Vertrouwen in hoofdrolspelers

Helpt kiezers heeft vertrouwen in Hoekstra

We stellen je nu vragen over je vertrouwen in twee hoofdrolspelers: Pieter Omtzigt en Wopke Hoekstra. Omtzigt zat vele jaren voor het CDA in de Tweede Kamer. Hij zit nu tijdelijk overspannen thuis. Hij is van plan na zijn herstel door te gaan als onafhankelijk Kamerlid.

Hoeveel vertrouwen heb je er in het algemeen in dat Pieter Omtzigt zijn werk als Tweede Kamerlid goed doet?

	Allen	CDA-kiezers	CDA-leden
Veel vertrouwen	67%	71%	56%
Redelijk wat vertrouwen	24%	22%	33%
Niet zo veel vertrouwen	5%	5%	6%
Geen vertrouwen	2%	2%	2%
Weet niet/ geen mening	2%	-%	3%

Hoeveel vertrouwen heb je in Wopke Hoekstra als partijleider van het CDA?

	Allen	CDA-kiezers	CDA-leden
Veel vertrouwen	5%	15%	39%
Redelijk wat vertrouwen	21%	36%	35%
Niet zo veel vertrouwen	36%	32%	17%
Geen vertrouwen	33%	15%	7%
Weet niet/ geen mening	5%	2%	2%

Vind je dat Wopke Hoekstra nu kan aanblijven als partijleider van het CDA of moet hij opstappen?

	Allen	CDA-kiezers	CDA-leden
Kan aanblijven	35%	56%	74%
Moet opstappen	45%	29%	16%
Weet niet/ geen mening	20%	14%	10%

CDA-kiezers en -leden: Steun voor houden extra congres

De volgende vragen zijn alleen gesteld aan mensen die bij de Tweede Kamerverkiezingen van 2021 op het CDA hebben gestemd. N=2.630 kiezers.

Heb jij wel of geen spijt van je stem op het CDA?

	CDA-kiezers
Wel spijt	18%
Geen spijt	72%
Weet niet/ geen mening	10%

Extra partijcongres

Een groep CDA-leden is een handtekeningenactie begonnen om op korte termijn een extra partijcongres te houden naar aanleiding van de breuk met Omtzigt. Volgens de initiatiefnemers staat de 'toekomst van de christendemocratie op het spel'. Zij vinden dat het bestuur en de partijtop gelegenheid moeten krijgen om verantwoording af te leggen. Daarnaast zouden leden de mogelijkheid moeten krijgen om 'richtinggevende uitspraken' te doen.

Vind je dat het CDA nu zo'n extra congres moet houden?

	CDA-kiezers
Ja	65%
Nee	20%
Weet niet/ geen mening	15%

De volgende vragen zijn gesteld aan alle deelnemers aan het onderzoek.

Wie is volgens jou het meest verantwoordelijk voor de huidige crisis in het CDA? Je kunt maximaal 2 antwoorden geven.

	Allen	CDA-kiezers
Wopke Hoekstra	24%	15%
Pieter Omtzigt	12%	18%
Hugo de Jonge	11%	7%
Rutger Ploum (oud-partijvoorzitter)	10%	21%
Marnix van Rij (partijvoorzitter)	5%	5%
De hele partijtop	69%	60%
Anders	3%	7%
Weet niet/geen mening	7%	10%

Verantwoordelijkheid

Partijtop verantwoordelijk voor breuk

Als je kijkt naar de rol die Pieter Omtzigt zelf speelde in het conflict binnen het CDA de afgelopen maanden: heeft hij volgens jou dan voldoende of onvoldoende gedaan om een breuk tussen hem en het CDA te voorkomen?

	Allen	CDA-kiezers	CDA-leden
Hij heeft voldoende gedaan	59%	44%	28%
Hij heeft onvoldoende gedaan	18%	28%	50%
Weet niet/ geen mening	22%	28%	22%

En als je kijkt naar de rol van de partijtop: heeft de partijtop van het CDA volgens jou voldoende of onvoldoende gedaan om een breuk tussen de partij en Omtzigt te voorkomen?

	Allen	CDA-kiezers	CDA-leden
De partijtop heeft voldoende gedaan	5%	10%	26%
De partijtop heeft onvoldoende gedaan	79%	70%	56%
Weet niet/ geen mening	16%	20%	18%

Formatie

We stellen je nu vragen over de rol van het CDA bij de formatie van een nieuw kabinet. Vind je dat het CDA nu wel of niet door moet gaan met de verkennende gesprekken in de formatie?

	Allen	CDA-kiezers	CDA-leden
Wel doorgaan met gesprekken	43%	55%	70%
Niet doorgaan met gesprekken	46%	34%	25%
Weet niet/ geen mening	11%	11%	5%

Moet het CDA volgens jou wel of niet gaan regeren in het nieuwe kabinet?

	Allen	CDA-kiezers	CDA-leden
Wel gaan regeren	32%	45%	56%
Niet gaan regeren	54%	39%	32%
Weet niet/ geen mening	13%	15%	12%

Verdeeldheid over rol Omtzigt bij breuk

Door het vertrek van Omtzigt is de formatie van een nieuw kabinet volgens mij:

	Allen	CDA-kiezers
Makkelijker geworden	18%	22%
Moeilijker geworden	46%	47%
Maakt geen verschil	26%	25%
Weet niet/ geen mening	10%	6%

Pieter Omtzigt gaat nu verder als zelfstandig Kamerlid. Als Pieter Omtzigt een eigen partij zou oprichten, zou je dan overwegen om daarop te stemmen?

	Allen	CDA-kiezers
Zeker wel	22%	36%
Waarschijnlijk wel	17%	17%
Waarschijnlijk niet	17%	12%
Zeker niet	25%	22%
Dat weet ik (nog) niet	18%	13%
Weet niet/ geen mening	11%	-%

Zie voor de kiezers van alle partijen: <https://eenvandaag.avrotros.nl/panels/opiniepanel/alle-uitslagen/item/helpt-cda-kiezers-overweegt-nu-stem-op-omtzig-vertouwen-in-hoekstra-gekelderd/>

EenVandaag Opiniepanel

Over dit onderzoek

Het onderzoek is gehouden op 13 en 14 juni 2021. Aan het onderzoek deden 26.201 leden van het Opiniepanel mee, waarvan 2.630 kiezers die bij de laatste Tweede Kamerverkiezingen op het CDA hebben gestemd en 528 leden van het CDA. Het onderzoek is na weging representatief voor zes variabelen, namelijk: leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2021. Het Opiniepanel bestaat uit 70.000 leden.

Voor meer informatie kunt u contact opnemen met onderzoeker petra.klapwijk@eenvandaag.nl

Over het EenVandaag Opiniepanel

Het EenVandaag Opiniepanel bestaat uit ruim 70.000 leden. Zij beantwoorden vragenlijsten op basis van een online onderzoek. De uitslag van de peilingen onder het EenVandaag Opiniepanel zijn na weging representatief voor zes variabelen, namelijk leeftijd, geslacht, opleiding, burgerlijke staat, spreiding over het land en politieke voorkeur gemeten naar de Tweede Kamerverkiezingen van 2017. Panellleden krijgen ongeveer één keer per week een uitnodiging om aan een peiling mee te doen.

